

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 1Cdo/207/2022                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 2318203201                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 30.04.2024                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Radoslav Svitana         |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2024:2318203201.1 |

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Radoslava Svitana, PhD., v spore žalobcu L. B., narodeného XX. L. XXXX, Š. XXXX, zastúpeného VIA LEGE, s.r.o., Pata, Veterná 1093, IČO: 36 866 415, proti žalovanej U. Y., narodenej XX. T. XXXX, C. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Prachová & Partners, s. r. o., Bratislava, Pribinova 20, IČO: 50 491 300, o zaplatenie 36 000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 8C/11/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 3. mája 2022 č. k. 11Co/77/2021-385, takto

### rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 17. júna 2021 č. k. 8C/11/2018-335 (v poradí druhým) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 36 000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 36 000 eur od 27. marca 2018 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal voči žalovanej právo na náhradu trov konania vo výške 100 %. Rozhodnutie právne posúdil podľa ustanovení § 3 ods. 1, § 31 ods. 1 a ods. 4, § 32 ods. 2 a § 724 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že sporové strany boli manželmi od 20. apríla 2012 a ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Galanta sp. zn. 5C/388/2015, právoplatným dňa 23. novembra 2015. Dňa 18. júla 2013 bola medzi nimi uzavretá dohoda o plnomocenstve, podľa ktorej je žalovaná ako splnomocnenec oprávnená zastupovať žalobcu ako splnomocniteľa vo všetkých právnych úkonoch týkajúcich sa predaja nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu zapísaných na LV č. XXX pre katastrálne územie Š. (tam konkrétne uvedených pozemkov a stavieb). Dňa 16. augusta 2013 bola uzatvorená kúpna zmluva k predmetným nehnuteľnostiam, kde ako predávajúci vystupuje žalobca, zastúpený na základe plnomocenstva žalovanou. Zmluvou dohodnutú kúpnu cenu 50 000 eur zaplatili kupujúci v dvoch splátkach, a to 15 000 eur a 35 000 eur. Žalovaná z tejto sumy poslala žalobcovi na jeho pokyn 10 000 eur a sumu 4 000 eur vyplatila matke žalobcu ako úhradu pôžičky.

1.1. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že nárok žalobcu, čo do dôvodu a výšky nebol sporný. Sporné bolo len to, či nárok žalobcu je alebo nie je premlčaný. Žalobca bol v čase uzavretia dohody o plnomocenstve aj v čase prijatia kúpnej ceny vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý trval do 11. septembra 2020. Počas výkonu trestu žalobcu v novembri 2015 došlo k rozvodu manželstva sporových strán. Keďže žalobca bol vo výkone trestu, hospodárenie s financiami zabezpečovala žalovaná. Žalobca nemal dôvod obmedzovať žalovanú v nakladaní s financiami. Vzhľadom na výkon trestu mal obmedzený prístup k informáciám, ktoré sa týkali možného ďalšieho spolužitia sporových strán po jeho návrate z výkonu trestu. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že námietka premlčania vznesená žalovanou bola prostriedkom na to, aby bol žalobca poškodený, a odporovala dobrým mravom. Preto žalobe vyhovel.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom zo dňa 3. mája 2022 č. k. 11Co/77/2021-385 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že súd prvej inštancie nesprávne aplikoval ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka v spojení s § 563 Občianskeho zákonníka a tiež nesprávne posúdil, že uplatnenie námietky premlčania zo strany žalovanej je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dohodu o plnomocenstve zo dňa 18. júla 2013 posúdil ako príkaznú zmluvu v zmysle § 724 Občianskeho zákonníka a súčasne ako splnomocnenie v zmysle § 31 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pokiaľ žalovaná ako splnomocnenec (príkazník) prijala za žalobcu ako splnomocniteľa (príkazcu) kúpnu cenu, nemožno hovoriť o bezdôvodnom obohatení sa žalovanej na úkor žalobcu, nakoľko išlo o plnenie uzavretej príkaznej zmluvy. 2.1. Žalovaná na základe dohody o plnomocenstve zo dňa 18. júla 2013 uzavrela kúpnu zmluvu a prevzala od kupujúcich dňa 16. augusta 2013 kúpnu cenu, ktorú bola povinná odovzdať žalobcovi. K vznesenej námietke premlčania odvolací súd, aplikujúc ustanovenie § 101 ods. 1 Občianskeho zákonníka a s odkazom na judikatúru (R 28/1984, R 91/2004, rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/197/2009, sp. zn. 3Cdo/174/2016) uviedol, že vzhľadom na to, že doba splnenia nebola dohodnutá a ani inak ustanovená, začala premlčacia doba plynúť nasledujúcim dňom po vzniku dlhu, teda dňa 17. augusta 2013 a trojročná premlčacia doba uplynula dňa 17. augusta 2016. Žaloba bola zo strany žalobcu podaná na súde dňa 5. apríla 2018, teda po uplynutí premlčacej doby.

2.2. K otázke rozporu námietky premlčania s dobrými mravmi odvolací súd poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 3Cdo/41/2012, 7Cdo/226/2016, 3Cdo/137/2017, 2Cdo/249/2014, 5Cdo/151/2012, 3Cdo/441/2013, 1Cdo/203/2018), ako aj Ústavného súdu SR (sp. zn. II. ÚS 176/2011, I. ÚS 33/2012, II. ÚS 176/2011 a IV. ÚS 542/2013) s tým, že postup podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka má miesto iba vo výnimočných prípadoch, keď voči strane konania by nepriznanie jej nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnila, prípadne kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenie iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty. Odvolací súd zdôraznil, že pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, je potrebné skúmať, či strana, ktorá sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti v súlade s jednou zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich. Preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporu s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

2.3. Odvolací súd konštatoval, že tvrdenie žalobcu, že nevedel o uzatvorení kúpnej zmluvy a obdržaní kúpnej ceny žalovanou, je vyvrátené vyhlásením žalobcu zo dňa 8. júna 2015, z ktorého vyplýva, že mu z prevzatej kúpnej ceny poukázala 10 000 eur a na základe jeho pokynu vyplatila jeho matke 4 000 eur. Rovnako z návrhu žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia doručeného súdu dňa 5. novembra 2015 (vec vedená pod sp. zn. 5C/685/2015) vyplývala vedomosť žalobcu, že žalovaná obdržala kúpnu cenu za predmetné nehnuteľnosti vo výške 50 000 eur. V návrhu na nariadenie predbežného opatrenia tiež žalobca uviedol, že žalovanú viackrát osobne vyzval, aby mu zostatok dohodnutej kúpnej ceny vydala, k

čomu však neprišlo. Vzhľadom na uvedené bol odvolací súd toho názoru, že žalobca mal vedomosť o záväzku žalovanej počas podstatnej časti plynutia premlčacej doby, bol si vedomý neochoty žalovanej odovzdať mu zvyšok kúpnej ceny za predané nehnuteľnosti a rovnako ešte pred uplynutím premlčacej doby došlo k právoplatnému rozvodu manželstva so žalovanou. Žalobca teda mal vedomosť o existencii záväzku žalovanej, nepostupoval však s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti pri uplatňovaní svojich práv, preto nemožno považovať vznesenie námietky premlčania zo strany žalovanej za rozporné s dobrými mravmi.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Navrhoval, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie. Za právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, označil otázku posúdenia, či sa uplatnenie námietky premlčania pri daných skutkových okolnostiach ne/prieči dobrým mravom. Ako právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, uviedol:

„Či trvanie plnomocenstva je alebo nie je právne relevantný spôsob stanovenia splatnosti záväzku spočívajúceho v povinnosti splnomocnenca vydať plnenie prijaté pre splnomocniteľa na základe plnej moci splnomocnencom?

Respektíve či môže dôjsť k premlčaniu práva splnomocniteľa, ktoré má voči splnomocnencovi, na vydanie veci (peňazí) prevzatej pre neho a v jeho mene a na jeho účet týmto splnomocnencom počas trvania tohto plnomocenstva, resp. pred zánikom/skončením plnomocenstva?

Či plnomocenstvo na prevzatie vecí (peňazí) udelené splnomocnencovi v sebe zo svojej právnej povahy ne/zahŕňa aj povinnosť splnomocnenca túto vec držať a opatrovať pre splnomocniteľa tak, aby splnomocniteľovi nevznikala ujma, až do jej vydania splnomocniteľovi, resp. až do zániku/skončenia plnomocenstva?

Či môže dôjsť k zániku plnomocenstva podľa § 33b ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka (teda vykonaním úkonu, na ktorý bolo obmedzené) už tým, že dôjde k prevzatíu veci patriacej splnomocniteľovi, ktorú mal prevziať pre splnomocniteľa splnomocnenec, a to bez toho, aby došlo k vydaniu/odovzdaniu tejto veci splnomocniteľovi? Či ide o plnomocenstvo obmedzené na vykonanie právneho úkonu, za ktorý by sa malo považovať prevzatie kúpnej ceny, keď v danom plnomocenstve je uvedené, že je udelené na všetky právne úkony týkajúce sa predaja nehnuteľností, a to najmä avšak nie len na prevzatie kúpnej ceny?“

3.1. Dovolateľ zdôvodnil dovolanie tým, že plnomocenstvo nebolo obmedzené na jediný právny úkon, ale bolo udelené na všetky právne úkony súvisiace s predajom konkretizovanej nehnuteľnosti žalobcu a zahŕňalo aj prevzatie kúpnej ceny. Z povahy plnomocenstva vyplýva, že veci (peniaze) patriace splnomocniteľovi prevzaté na základe plnomocenstva splnomocnencom má splnomocnenec v oprávnenej držbe a je povinný sa o prevzatú vec (patriacu splnomocniteľovi) starať až do jej vydania splnomocniteľovi tak, aby tomuto nevznikla ujma. Plnomocenstvo samo o sebe z jeho povahy v sebe zahŕňa povinnosť splnomocnenca vydať/odovzdať vec prevzatú pre splnomocniteľa splnomocniteľovi. S uvedeným súhlasil aj odvolací súd v bode 15. rozsudku, avšak opomenul, že oprávnenie prevzatú vec držať a povinnosť nakladať s ňou tak, aby splnomocniteľ neutrpel ujmu a vydať vec splnomocniteľovi, má splnomocnenec počas celého trvania plnomocenstva. Plnomocenstvo, ktoré je udelené nie len na prevzatie veci kúpnej ceny, ale na všetky právne úkony súvisiace s predajom nehnuteľností, nemôže zaniknúť už prevzatím kúpnej ceny, lebo to nie je úkon, na ktorý by bolo toto plnomocenstvo obmedzené. Podľa dovolateľa plnomocenstvo zaniklo až jeho odvolaním (dňa 23. marca 2018), dovtedy plnomocenstvo trvalo. Čas plnenia je v danom prípade daný trvaním plnej moci (neplatí, že by nebol stanovený žiadnym právne relevantným spôsobom).

3.2. Ďalej dovolateľ dôvodil, že počas trvania plnomocenstva nemôže dôjsť k premlčaniu práva splnomocniteľa na vydanie veci prevzatej za neho a pre neho, lebo počas trvania plnomocenstva trvá aj oprávnenie splnomocnenca vec pre splnomocniteľa držať a jeho povinnosť vec pre splnomocniteľa opatrovať, resp. nakladať s ňou tak, aby splnomocniteľovi nevznikla ujma. Až skončením/zánikom plnomocenstva zanikne oprávnenie a zároveň povinnosť splnomocnenca vec pre splnomocniteľa držať a nakladať s ňou tak, aby splnomocniteľ neutrpel ujmu. Až vydaním prevzatej veci splnomocniteľovi

možno hovoriť o zániku (právnych účinkov) plnomocenstva vykonaním úkonu, na ktorý bolo obmedzené. Plnomocenstvo je titul pre oprávnenú držbu a ten musí zaniknúť a až po tom možno hovoriť o vzniku dlhu splnomocnenca voči splnomocniteľovi a až vtedy (vznikom dlhu) môže začať plynúť premlčacia doba. Z toho dovolateľ vyvodzoval, že dlh či záväzok žalovanej vznikol až momentom zániku plnomocenstva (23. marca 2018), kedy prestala byť oprávnená tieto peniaze držať pre žalobcu ako splnomocniteľa.

3.3. Napokon dovolateľ uviedol, že ak sa až 8. júna 2015 preukázateľne dozvedel o záväzku žalovanej a že ho odmieta plniť, tak svoje právo mohol reálne uplatniť až po tomto dátume, teda žaloba podaná 5. apríla 2018 bola podaná včas. Jeho prípadné omeškanie s výkonom práva je ospravedlniteľné objektívnymi okolnosťami, keďže výkon jeho práva bol skomplikovaný výkonom trestu odňatia slobody, kedy navyše objektívne nemal možnosť ani získať informácie potrebné na výkon jeho práva, lebo žalovaná mu ich neposkytla a voviedla ho do omylu, keď plnomocenstvo prijala a nevypovedala a neinformovala ho o tom, že pre neho peniaze prijala. Sekundárne trestanie žalobcu nezohľadnením jeho sťaženej situácie pri uplatňovaní jeho základného ľudského práva vlastniť majetok počas jeho uväznenia by spôsobilo ťažkú ujmu na jeho základných ľudských právach, ktorá by nebola prípustná. Žalovaná sa voči žalobcovi mohla svojím konaním dopustiť aj trestného činu sprenevery, keďže si ponechala finančné prostriedky, ktoré jej boli zverené a patrili žalobcovi. Preto je tu namieste uplatnenie korektív dobrých mravov a neprihliadnutie na námietku premlčania.

3.4. Pre prípad, že by dovolací súd nevyhovел jeho dovolaciemu návrhu, dovolateľ navrhol, aby zmenil aspoň výrok rozsudku o trovách konania tak, že ich náhradu žalovanej neprizná vzhľadom na fakt, že žalobca je nemajetný, má príjem z invalidného dôchodku, žalovaná získala pre seba všetok majetok žalobcu, pričom porušila dobré mravy voči žalobcovi a bolo len vecou posúdenia súdu, či išlo alebo nešlo o hrubé porušenie dobrých mravov, alebo porušenie odôvodňujúce rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi, na čo mali súdy rôzny názor a čo žalobca nemohol predpokladať. Tiež navrhol, aby mu dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania. Podľa § 444 CSP dovolateľ navrhol, aby dovolací súd odložil právoplatnosť napadnutého rozsudku, minimálne, čo do výroku II. o trovách konania z dôvodu aktuálnej finančnej núdze a choroby žalobcu.

4. Žalovaná k dovolaniu žalobcu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a dôkladne odôvodnené. V plnomocenstve boli definované jednotlivé úkony, na ktoré bola splnomocnená, teda splnenie týchto úloh bolo logickým dôvodom zániku oprávnenia zastupovať žalobcu, ako aj zániku plnomocenstva. Povinnosť vydať kúpnu cenu žalobcovi nie je možné vykladať v tom zmysle, že ide o právny úkon, na ktorý bola žalovaná v zmysle plnomocenstva oprávnená. Išlo už len o subjektívne právo žalobcu, ktorý si mal toto právo uplatniť v lehote troch rokov v zmysle zásady *vigilantibus iura scripta sunt*. Ďalej žalovaná uviedla, že žalobca opätovne zavádza súd v tom, že o predaji nehnuteľnosti a prevzatí kúpnej ceny žalovanou nemal vedomosť až odo dňa 8. júna 2015. Žalovaná počas celého súdneho konania toto rozporovala a nevyplývalo to ani z dokazovania. Nehnuteľnosť bola predaná necelé dva mesiace od nástupu žalobcu na výkon trestu odňatia slobody. Nelogické je potom tvrdenie žalobcu, že sa o predaji dozvedel až po niekoľkých rokoch. Zo súdneho spisu vyplýva, že od nástupu na výkon trestu odňatia slobody žalovaná žalobcu neustále navštevovala a prebiehala medzi nimi aj rozsiahla korešpondencia a telefonické rozhovory. Neobstojí tak námietka žalobcu, že vzhľadom na výkon trestu mal obmedzený prístup k informáciám. Dňa 21. augusta 2013, t. j. päť dní po podpise kúpnej zmluvy a zaplatení kúpnej ceny, žalobca v liste uvádza: „peniaze vyplatili všetky?“, teda už mal reálnu vedomosť o predaji nehnuteľnosti. Preto podľa žalovanej uplatnenie námietky premlčania v tomto konaní sa neprieči dobrým mravom. K začatiu plynutia premlčacej doby žalovaná s odkazom na viaceré súdne rozhodnutia uviedla, že ak má veriteľ možnosť sám vyvolať splatnosť dlhu, má právo aj vykonať svoje právo vyplývajúce zo záväzku. Pre účely premlčania je preto významný prvý objektívny okamih, kedy tak môže urobiť a požiadať o plnenie, teda ak nie je čas splnenia dohodnutý, deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol.

5. Žalobca v písomnej reakcii na vyjadrenie žalovanej uviedol, že plná moc nebola limitovaná na právny úkon, vykonaním ktorého by mohla zaniknúť, ani nebolo určené, ktorý zo súboru rôznorodých právnych úkonov má byť posledným. Daná plná moc nezankla splnením. Keď predávajúci splnomocnenca na všetky právne úkony spojené s predajom nehnuteľnosti a tento plní moc prijme,

prijíma tým aj záväzok zabezpečiť obdržanie kúpnej ceny predávajúcim. Žalovaná však nevykonala žiadne úkony smerujúce k tomu, aby žalobca získal kúpnu cenu za ním (v zastúpení žalovanou) predávanú vec. Naopak, žalobkyňa vykonala úkon smerujúci proti základným právam splnomocniteľa, porušila svoj záväzok zastupovať žalobcu a konať v jeho prospech, a kúpnu cenu si svojvoľne ponechala. Žalobca trvá na tom, že kým držala splnomocnenkyňa kúpnu cenu u seba a neodovzdala ju splnomocniteľovi, nemohlo dôjsť k zániku plnej moci vykonaním úkonu, lebo predaj je zavŕšený až po tom, ako predávajúci nadobudne/získa kúpnu cenu za predávanú vec. Preto nemohol vykonať právo skôr, ako zaniklo plnomocenstvo. Za trvania plnomocenstva mal legitímny dôvod sa spoliehať, že trvá povinnosť splnomocnenkyne opatrovať a držať pre neho kúpnu cenu/peniaze.

5.1. Žalobca zopakoval, že k premlčaniu práva z príkaznej zmluvy (plnomocenstva) nemôže dôjsť počas plnenia príkaznej zmluvy (počas výkonu splnomocnenia). Navyše ani nevedel, kedy nastal deň, že žalovaná obdržala platbu kúpnej ceny pre neho od kupujúceho. Z listu, ktorý (oneskorene) predložila žalovaná, nie je zrejmé ani aké peniaze mali byť vyplatené, ani koho tým myslí, lebo mu dlhovali peniaze aj osoby, ktorým požičal, a tieto osoby tiež chodili peniaze vracať k rukám žalovanej. Navyše odpoveď od žalovanej neprišla. Zdôraznil, že nie je sporné, že žalovaná nebola oprávnená si žalovanú sumu ponechať. Sporné je len to, či došlo k premlčaniu jeho práva žiadať vydanie žalovanej sumy od žalovanej. Nemohol žiadať žalovanú o vydanie peňazí už deň po tom, ako ich žalovaná obdržala od kupujúcich vzhľadom na to, že mu nebol známy deň, kedy žalovaná peniaze obdržala, ani preto, že by to odporovalo ich vzájomnej dohode a vôli žalobcu, aby žalovaná pre neho tieto peniaze držala, kým on bude vo väzení. To, že žalovaná pre neho už záležitosti zariaďovať nebude, mu mohlo byť zrejmé najskôr až v roku 2015, kedy došlo k rozvodu manželstva.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie čiastočne nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť (avšak vzhľadom k tomu, že zamietnutie dovolania ako celku rozsudkom postačuje, nerozhodoval dovolací súd o tejto časti samostatným odmietajúcim výrokom) a čiastočne síce je prípustné, ale je nedôvodné a je potrebné ho zamietnuť.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, (a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, (b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto

právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

12. Nestačí však, že ide o právnu otázku. Musí ísť o takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná (ale rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na odlišných dôvodoch), nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V takom prípade dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 nielen, že nie je dôvodné, ale nie je ani prípustné.

13. Žalobca sa jednou z právnych otázok, ktoré predložil dovolaciemu súdu v rámci dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP, pýtal, či trvanie plnomocenstva je alebo nie je právne relevantný spôsob stanovenia splatnosti záväzku spočívajúceho v povinnosti splnomocnenca vydať plnenie prijaté pre splnomocniteľa na základe plnej moci splnomocnencom. Táto otázka je však len akademická. Takto formulovanou otázkou sa odvolací súd vôbec nezaoberal a od jej riešenia rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. To, že splatnosť záväzku splnomocnenca vydať veci prevzaté za splnomocniteľa je ovplyvnená trvaním plnomocenstva, nebolo sporné. Dovolateľ ani neuviedol, ako podľa neho riešil odvolací súd túto otázku a v čom považuje jeho právny názor za nesprávny. Ani pri snahe autenticky porozumieť dovolateľovi a ním položenú otázku vhodne preformulovať teda nebolo možné dospieť k záveru o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania ustanovených v § 421 ods. 1 úvodná veta CSP a predpokladov vymedzenia dovolacieho dôvodu ustanovených v § 432 ods. 2 CSP, preto bolo potrebné v tejto časti dovolanie podľa § 447 písm. f) odmietnuť.

14. Podobne formuloval žalobca aj druhú otázku (alebo podotázku, keďže ju uviedol slovom „respektíve“): Či môže dôjsť k premlčaniu práva splnomocniteľa na vydanie veci od splnomocnenca, ktorú tento prevzal na základe plnomocenstva, pred zánikom/skončením plnomocenstva. Ani od riešenia takto formulovanej otázky rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. Odvolací súd totiž (v zhode so súdom prvej inštancie) vychádzal z názoru, že predmetné plnomocenstvo zaniklo vykonaním úkonu, teda (pokiaľ ide o predmet tohto sporu) prevzatím kúpnej ceny žalovanou od kupujúcich (a začiatok plynutia premlčacej doby spojil práve so zánikom plnomocenstva vykonaním úkonu). Tento právny záver spochybnil dovolateľ v štvrtej otázke a dovolací súd sa ním bude zaoberať nižšie. Otázkou, či môže dôjsť k premlčaniu pred zánikom plnomocenstva, sa odvolací súd nezaoberal a dovolateľ ani v dovolaní neuviedol, ako podľa neho riešil odvolací súd túto otázku a v čom považuje jeho právny názor za nesprávny, teda ani tu neboli naplnené predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 úvodná veta CSP a dovolací dôvod nebol vymedzený v súlade s § 432 ods. 2 CSP, preto bolo potrebné v tejto časti dovolanie podľa § 447 písm. f) odmietnuť.

15. Otázka, či plnomocenstvo na prevzatie veci (peňazí) v sebe zahŕňa aj povinnosť splnomocnenca túto vec držať a opatrovať pre splnomocniteľa tak, aby splnomocniteľovi nevznikala ujma, až do jej vydania splnomocniteľovi, resp. až do zániku/skončenia plnomocenstva, je v istom zmysle zavádzajúca, napriek tomu dovolací súd považuje za potrebné na ňu odpovedať. Tu aj dovolateľ uviedol, ako túto otázku (podľa neho) riešil odvolací súd (poukázal na bod 15. odôvodnenia napadnutého rozsudku) a ako ju navrhuje riešiť on. Táto otázka úzko súvisí s otázkou, či môže dôjsť k zániku plnomocenstva podľa § 33b ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka (teda vykonaním úkonu, na ktorý bolo obmedzené) už tým, že dôjde k prevzatíu veci patriacej splnomocniteľovi, ktorú mal prevziať pre splnomocniteľa splnomocnenec, a to bez toho, aby došlo k vydaniu/odovzdaniu tejto veci splnomocniteľovi, preto bude dovolací súd posudzovať obe tieto otázky spoločne.

16. Odvolací súd v bode 15. odôvodnenia uviedol, že už zo samotnej povahy priameho zastúpenia vyplýva povinnosť splnomocnenca prijať plnenie odovzdať splnomocniteľovi. Toto vyjadrenie dovolateľ interpretoval tak, že plnomocenstvo v sebe zahŕňa povinnosť splnomocnenca odovzdať vec prevzatú pre splnomocniteľa splnomocniteľovi, a teda pred vydaním veci splnomocniteľovi nemôže plnomocenstvo zaniknúť. Takáto interpretácia je však nesprávna. Dovolací súd zhodne so súdom odvolacím a s dovolateľom uvádza, že je povinnosťou splnomocnenca odovzdať plnenie prijaté na základe plnomocenstva splnomocniteľovi. Tejto povinnosti zodpovedá oprávnenie splnomocniteľa žiadať od splnomocnenca, aby mu takéto plnenie odovzdal. Tento korelát povinnosti a tomu zodpovedajúceho oprávnenia naozaj vyplýva zo samotného účelu inštitútu plnomocenstva a bez neho by plnomocenstvo nemalo význam. Takisto je možné prisvedčiť dovolateľovi v tom, že plnomocenstvo zakladá titul držby veci splnomocnencom a až do odovzdania veci splnomocniteľovi má splnomocnenec (ak sa nedohodnú inak) povinnosť túto vec primerane opatrovať. Je však potrebné dôsledne rozlišovať medzi vykonaním úkonu, na ktorý je splnomocnenie dané, a následným vysporiadaním záväzkov medzi splnomocnencom a splnomocniteľom. Ustanovenie § 33b ods. 1 Občianskeho zákonníka stanovuje spôsoby zániku plnomocenstva, pričom písmeno a) obsahuje vykonanie úkonu, na ktorý bolo obmedzené, ako spôsob zániku plnomocenstva (rovnocenný s jeho odvolaním splnomocniteľom). To, že (ešte) nedošlo k vysporiadaniu záväzkov medzi splnomocnencom a splnomocniteľom, nie je na prekážku zániku plnomocenstva. Práve naopak, k úplnému vysporiadaniu medzi nimi môže dôjsť až po tom, čo plnomocenstvo zanikne.

17. Nárok splnomocniteľa, aby mu splnomocnenec vydal vec, resp. vyplatil peniaze, ktoré v jeho mene na základe plnomocenstva prevzal, vzniká práve (až) vykonaním úkonu, teda prevzatím veci (peňazí) od druhého účastníka právneho vzťahu, v ktorom splnomocnenec zastupoval splnomocniteľa. Je teda možné súhlasiť s dovolateľom, že s plnomocenstvom je spojená povinnosť splnomocnenca vec prevzatú na základe plnomocenstva vydať splnomocniteľovi, pričom táto povinnosť trvá aj po zániku plnomocenstva (presnejšie, táto povinnosť okamihom zániku plnomocenstva iba vzniká). To však neznamena, že by plnomocenstvo malo zaniknúť až odovzdaním prevzatej veci splnomocnencovi. Je totiž potrebné rozlišovať medzi účinkami plnomocenstva navonok a jeho účinkami vo vzťahu medzi splnomocniteľom a splnomocnencom.

18. Plnomocenstvo je v zásade prejav vôle smerujúci k tretím osobám. Splnomocniteľ podpisom plnomocenstva dáva najavo, že v konkrétnej veci (prípadne vo všeobecnosti, ak ide o generálne plnomocenstvo) ho bude zastupovať splnomocnenec. Je prirodzené, že tento prejav vôle smerom navonok (k tretím osobám) zaniká okrem iného vykonaním úkonu, na ktorý bolo plnomocenstvo obmedzené, keďže po jeho vykonaní už nemá opodstatnenie. Na otázku dovolateľa je teda potrebné odpovedať tak, že k zániku plnomocenstva podľa § 33b ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka môže dôjsť (a dochádza) vykonaním úkonu, na ktorý je plnomocenstvo obmedzené, teda v prípade, ak predmetom plnomocenstva je prevzatie veci alebo peňazí splnomocnencom v mene splnomocniteľa, plnomocenstvo zaniká už tým, že dôjde k prevzatíu tejto veci (týchto peňazí) splnomocnencom, aj keď v tom čase ešte nedošlo k vydaniu tejto veci (týchto peňazí) splnomocniteľovi.

19. Tým však nezanikajú vzájomné práva a povinnosti medzi splnomocniteľom a splnomocnencom. Ako už bolo uvedené vyššie, ak je predmetom plnomocenstva prevzatie veci, resp. peňazí, vykonaním tohto úkonu sa vzťah medzi splnomocniteľom a splnomocnencom kvalitatívne mení, práve vtedy vzniká splnomocnencovi povinnosť vydať splnomocniteľovi predmetnú vec (resp. vyplatiť peniaze) prevzatú (prevzaté) v jeho mene a splnomocniteľovi vzniká tomu zodpovedajúci nárok na túto vec (peniaze). Vzťah medzi splnomocniteľom a splnomocnencom sa stáva vzťahom veriteľa a dlžníka. Ak medzi nimi nebolo dohodnuté niečo iné, môže splnomocniteľ na druhý deň po tom, čo sa stal veriteľom (t. j. na druhý deň po vykonaní úkonu, na ktorý splnomocnil splnomocnenca) požadovať uspokojenie svojho nároku, teda vydanie veci (peňazí). Je preto správne, že práve na tento okamih (prevzatie veci, resp. peňazí splnomocnencom) sa viaže začatie plynutia premĺčacej doby podľa § 101 Občianskeho zákonníka.

20. K obrane dovolateľa, že nevedel, kedy kupujúci vyplatili žalovanej kúpnu cenu za predmetnú nehnuteľnosť, teda v tom čase nemohol požadovať uspokojenie svojho nároku, je potrebné uviesť, že ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka neviaže začiatok plynutia premlčacej doby na čas, keď mohol po prvý raz vykonať svoje právo veriteľ, ale na čas, keď sa právo (vo všeobecnosti) mohlo vykonať po prvý raz. Zákonodarcu teda neurobil začatie plynutia premlčacej doby závislým od subjektívnych okolností na strane veriteľa (porov. rozsudok najvyššieho súdu z 15. mája 1997 sp. zn. 3Obo/44/97 - R 1/1998). To, či veriteľ vedel alebo nevedel, prípadne či pri bežnej opatrnosti mal vedieť o vzniku dlhu, je možné posudzovať v súvislosti s otázkou, či je námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi (viď nižšie), avšak začiatok plynutia premlčacej doby je daný objektívnou okolnosťou, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Ak nie je dohodnutý iný čas plnenia, je ním už deň nasledujúci po dni vzniku dlhu.

21. Z vyššie uvedeného vyplýva, že je možné dať za pravdu dovolateľovi, že (v zmysle právnej otázky nastolenej v dovolaní) je povinnosťou splnomocnenca opatrovať vec, ktorú na základe plnomocenstva ako zástupcu splnomocniteľa prevzal od tretej strany, a vydať ju splnomocniteľovi. Tomu zodpovedá právo splnomocniteľa, aby mu splnomocnenec vec vydal. Ide však o majetkové právo a tak ako každé právo (s výnimkou vlastníckeho) aj toto právo podlieha premlčaniu (§ 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok plynutia premlčacej doby stanovil odvolací súd správne na deň nasledujúci po obdržaní peňazí na účet žalovanej ako splnomocnenkyne, keďže od toho okamihu sa mohlo po prvýkrát vykonať právo žalobcu požadovať od žalovanej vydanie týchto peňazí (kúpnej ceny, ktorú prevzala zaňho na základe plnomocenstva).

22. Na otázku predloženú dovolateľom, či v konkrétnej preskúmvanej veci išlo o plnomocenstvo obmedzené na vykonanie právneho úkonu (prevzatie kúpnej ceny), keď v ňom bolo uvedené, že je udelené na všetky právne úkony týkajúce sa predaja nehnuteľností, je potrebné odpovedať tak, že predmetné plnomocenstvo nepredstavovalo generálnu plnú moc (na akékoľvek právne úkony), ale bolo obmedzené na právne úkony týkajúce sa predaja nehnuteľností, ktoré v ňom boli špecifikované. V plnomocenstve použité slovné spojenie „a to najmä, avšak nielen...“ uvádzalo demonštratívny výpočet právnych úkonov (podpísať kúpnu zmluvu, návrh na vklad, prevziať kúpnu cenu, odhlásiť odber elektrickej energie, plynu a vody). Tento výpočet bol síce len demonštratívny, avšak plnomocenstvo ako celok bolo obmedzené na právne úkony týkajúce sa predaja konkrétnych nehnuteľností.

23. Je zřejmé, že pri predaji nehnuteľností dochádza k viacerým právnym úkonom v rôznom čase. Vykonaním každého z týchto právnych úkonov samostatne v zmysle § 33b ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka zaniká plnomocenstvo na tento konkrétny právny úkon, aj keď ide o spoločné plnomocenstvo na neurčitý počet právnych úkonov týkajúcich sa toho istého cieľa vymedzeného v plnomocenstve (predaj nehnuteľností a s tým súvisiace úkony). Teda podpisom kúpnej zmluvy zaniklo plnomocenstvo na podpis kúpnej zmluvy a prevzatím kúpnej ceny zaniklo plnomocenstvo na prevzatie kúpnej ceny.

24. Keďže odvolací súd správne konštatoval zánik plnomocenstva vykonaním úkonu, na ktorý bolo obmedzené a tým istým dňom (dňom prevzatia kúpnej ceny žalovanou) stanovil začiatok plynutia premlčacej doby, bol správny aj jeho záver, že nárok žalobcu voči žalovanej na vydanie kúpnej ceny (resp. jej nevydanej časti) bol premlčaný. Následne bolo potrebné posúdiť, či nie je námietka premlčania, vznesená žalovanou, v rozpore s dobrými mravmi.

25. V tejto súvislosti žalobca v dovolaní nastolil otázku, či sa uplatnenie námietky premlčania pri daných skutkových okolnostiach (ne)prieči dobrým mravom. Túto otázku (tento právny problém) uviedol ako dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda ako odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Žiadne rozhodnutia najvyššieho súdu alebo iných súdnych autorít, ktoré by tvorili ustálenú súdnu prax, však neuviedol. Vzhľadom na povahu predloženej otázky (do ktorej dovolateľ zahrnul „dané skutkové okolnosti“) ani nemôže existovať ustálená judikatúra, na ktorú by bolo možné poukázať, keďže právny záver o súlade alebo nesúlade výkonu niektorého (konkrétneho) práva alebo povinnosti s dobrými mravmi nevyhnutne musí vychádzať z konkrétnych okolností špecifických pre tú - ktorú preskúmvanú situáciu, pričom skutkové okolnosti sú v každej veci iné, individuálne. Ustálená rozhodovacia prax môže existovať len vo vzťahu k otázkam, ktoré je

možné aspoň v nejakej miere zovšeobecniť, ako napríklad k otázke, či môže byť vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi a aké okolnosti je potrebné pri rozhodovaní o súlade námietky premlčania s dobrými mravmi brať do úvahy (takto však dovolateľ právnu otázku, od ktorej sa mal odvolací súd odchýliť neformuloval a nepredložil ani žiadne iné otázky, ku ktorým by existovala ustálená judikatúra).

26. Dovolací súd si je vedomý viacerých rozhodnutí najvyššieho súdu (sp. zn. 8Cdo/54/2018, 4Cdo/93/2022) i Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 76/2021, najnovšie nález z 28. septembra 2023 sp. zn. III. ÚS 7/2023), z ktorých vyplýva, že dovolací súd nie je viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ a ani odkazmi dovolateľa na rozhodnutia, ktoré považuje za súčasť rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Podľa nálezu I. ÚS 51/2020 dovolanie bude prípustné aj vtedy, ak napríklad dovolateľ prípustnosť odôvodnil odklonom od ustálenej praxe najvyššieho súdu, no najvyšší súd zistí, že v skutočnosti nejde o odklon, ale o nejednotnosť takejto praxe. Je teda povinnosťou najvyššieho súdu skúmať aj iné dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, aj keď ich dovolateľ výslovne neoznačil tým - ktorým písmenom citovaného ustanovenia (III. ÚS 7/2023).

27. Dovolací súd však konštantne vo svojich rozhodnutiach uvádza, že pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je podstatné, že musí ísť o takú právnu otázku, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov (porov. uznesenia najvyššieho súdu z 21. júna 2018 sp. zn. 6Cdo/228/2017, z 11. októbra 2018 sp. zn. 3Cdo/12/2018, z 27. mája 2020 sp. zn. 1Cdo/65/2018, z 22. júla 2020 sp. zn. 8Cdo/131/2020, z 25. marca 2021 sp. zn. 4Cdo/273/2020, z 29. marca 2021 sp. zn. 7Cdo/24/2020, z 27. apríla 2021 sp. zn. 1Obdo/17/2021, z 29. apríla 2021 sp. zn. 2Obdo/31/2020, z 29. septembra 2021 sp. zn. 9Cdo/96/2020, z 31. mája 2022 sp. zn. 9Cdo/28/2020, z 28. júla 2022 sp. zn. 4Obdo/84/2021, z 23. novembra 2022 sp. zn. 1Cdo/68/2022, z 15. decembra 2022 sp. zn. 4Cdo/263/2020, z 27. septembra 2023 sp. zn. 1Cdo/264/2021, z 25. októbra 2023 sp. zn. 1Cdo/239/2021, z 30. januára 2024 sp. zn. 1Cdo/36/2022).

28. Zákonodarca v ustanovení § 421 ods. 1 CSP nedal dovolaciemu súdu možnosť preskúmať akékoľvek (a každé) právne posúdenie veci odvolacím súdom, ale naviazal možnosť preskúmania právneho posúdenia veci na určitý vzťah tohto právneho posúdenia k judikatúre (ustálenej rozhodovacej praxi) dovolacieho súdu. Preto pre prípustnosť dovolania nepostačuje, že ide o právnu otázku (od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu), ale je potrebné, aby išlo o takú právnu otázku, ktorá má určitý vzťah k rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. To platí aj pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď právna otázka musí mať potenciál do budúcnosti založiť rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, teda musí byť aspoň v určitej miere zovšeobecňujúca. Inak by v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) slovné spojenie „v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“ nemalo logické opodstatnenie a úplne by stratilo význam rozlišovanie prípustnosti dovolania podľa jednotlivých písmen ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (keďže prakticky vždy je možné tvrdiť, že otázka individuálnej aplikácie právnej normy na konkrétny, špecifický skutkový stav veci ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená). Ak by bolo úmyslom zákonodarcu umožniť dovolací prieskum akejkoľvek právnej otázky (každého právneho posúdenia veci), postačovalo by ustanovenie § 432 CSP, zakladajúce ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci, bez potreby skúmať aj prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

29. Otázka, „či uplatnenie námietky premlčania sa pri daných skutkových okolnostiach (ne)prieči dobrým mravom“ je síce otázkou právnou, avšak je otázkou aplikácie právnych noriem na konkrétny špecifický skutkový stav danej veci. Napriek tomu dovolací súd - vzhľadom na vyššie naznačenú nejednoznačnosť interpretácie § 421 ods. 1 CSP vo vzťahu k prípustnosti práve takéhoto typu dovolacích otázok - považuje za vhodné k tejto otázke zaujať stanovisko.

30. V súdnej praxi sa pojmom dobré mravy označuje súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem (pravidiel správania sa), ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/151/2009, rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 55/2011). Dobré mravy sú považované za kritérium, podľa ktorého sa v najrozmanitejších oblastiach práva posudzuje správanie subjektov práva s tým, že konanie proti dobrým mravom býva sankcionované. I keď pojem dobré mravy nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky definovaný, viaceré zákony obsahujú priamy odkaz na dobré mravy. Bez odkazu v právnej norme by dobré mravy zostali len súčasťou mimoprávnych (morálnych) pravidiel. Tým, že zákon sankcionuje rozpor s dobrými mravmi neplatnosťou právneho úkonu, prípadne odopiera právnu ochranu výkonu práva, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, sú dobré mravy súčasťou práva a majú právnu záväznosť.

31. O prípad konania v rozpore s dobrými mravmi ide vo všeobecnosti vtedy, keď konajúci síce navonok postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. Odvolací súd v bode 21. odôvodnenia napadnutého rozsudku poukázal na judikatúru, ktorá pripúšťa, že aj vznesenie námietky premlčania môže byť vo výnimočných prípadoch považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by bolo priznanie účinkov premlčania neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas (porov. napr. nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 176/2011, sp. zn. I. ÚS 33/2012).

32. Jednou z okolností, ktorú je potrebné zohľadniť, je aj blízky príbuzenský pomer medzi účastníkmi konania (I. ÚS 33/2012). V tomto zmysle žalobca argumentoval tým, že v čase, keď boli so žalovanou manželmi, pričom on bol vo výkone trestu odňatia slobody, nielenže nemal dôvod požadovať, aby mu previedla peniaze (keďže s financiami hospodárila ona), ale dalo by sa to považovať za prejav nedôvery medzi manželmi. S takouto argumentáciou by bolo možné súhlasiť. Avšak v čase, keď už medzi nimi došlo k podstatnému narušeniu vzťahov v takej intenzite, že to viedlo k rozvodu (dňa 29. mája 2015 žalovaná oznámila žalobcovi, že sa s ním chce rozviesť a 2. júna 2015 podala návrh na rozvod), nemožno ďalšie nekonanie žalobcu (neuplatňovanie si svojich práv) považovať za ospravedlniteľné vážnymi dôvodmi a minimálne od toho času je to žalobca, kto zavinil ďalšie plynutie premlčacej doby.

33. Záver odvolacieho súdu vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam preskúmvanej veci, že žalobca mal vedomosť o záväzku žalovanej počas podstatnej časti plynutia premlčacej doby a bol si vedomý neochoty žalovanej odovzdať mu zvyšok kúpnej ceny, keďže viac ako rok pred uplynutím premlčacej doby boli medzi nimi narušené vzťahy, považuje dovolací súd za udržateľný. Bol to žalobca, kto podpisom plnomocenstva inicioval predaj svojich nehnuteľností v zastúpení žalovanou, teda predaj predmetných nehnuteľností a prevzatie kúpnej ceny žalovanou vychádzali z prejavu vôle žalobcu (uskutočneného vo výkone trestu odňatia slobody). Za týchto okolností si žalobca musel byť vedomý toho, že k predaju a k prevzatíu kúpnej ceny žalovanou (v súlade s plnomocenstvom) dôjde v najbližšom čase. To, že mu nebol známy presný deň, kedy bola kúpna cena prevedená na účet žalovanej, nie je podstatné, keďže - ako už bolo uvedené vyššie - začiatok plynutia premlčacej doby sa nespája so subjektívnou znalosťou veriteľa, ale s objektívnou možnosťou vykonať právo po prvý raz. Ak by žalobca postupoval s dostatočnou mierou obozretnosti v zmysle zásady *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym, minimálne po podaní návrhu na rozvod žalovanou si mohol a mal uplatňovať svoj nárok na vyplatenie zostatku kúpnej ceny. Žalobca pritom nepreukázal a ani netvrdil, že by mu v podaní žaloby po tom, čo žalovaná podala návrh na rozvod, resp. po právoplatnosti rozsudku o rozvode, bránili výnimočné ťažkosti. Ak teda žalobu nepodal včas, sám zavinil uplynutie premlčacej doby, a preto nemožno považovať vznesenie námietky premlčania zo strany žalovanej za rozporné s dobrými mravmi.

34. Odvolací súd teda vec správne právne posúdil, keď dospel k záveru, že námietku premlčania, vznesenú žalovanou, nie je možné považovať za výkon práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi. Preto dovolací súd považoval dovolanie žalobcu za nedôvodné a zamietol ho (§ 448 CSP).

35. Dovolateľ navrhoval, aby dovolací súd zmenil aspoň výrok o trovách tak, že ich náhradu žalovanej neprizná, pričom argumentoval dôvodmi hodnými osobitného zreteľa (§ 257 CSP). Uviedol, že je nemajetný, má príjem z invalidného dôchodku, žalovaná získala pre seba všetok jeho majetok a porušila dobré mravy, pričom bolo len vecou posúdenia súdu, či išlo o porušenie odôvodňujúce rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi a výsledok konania žalobca nemohol predpokladať.

36. K tomu dovolací súd uvádza, že v sporových konaniach sa pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu, resp. zásada zodpovednosti za výsledok sporu (§ 255 CSP). Podľa tejto zásady súd strane, ktorá mala v spore úspech, prizná nárok na náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu v spore, a to proti strane neúspešnej. Hranice sudcovskej úvahy sú tu dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnej strane sporu podľa § 257 CSP pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporu. Pri skúmaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa je významným charakter konania, okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoj strán v konaní, ako aj majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery strán konania.

37. Ustanovenie § 257 CSP však neslúži na zmiernovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami a jeho použitie neodôvodňuje len sama skutočnosť, že strana nie je solventná, alebo, že majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u protistrany. Vždy je potrebné prihliadať aj na okolnosti, ktoré viedli k uplatňovaniu nároku na súde. V preskúmvanej veci to bol žalobca, kto neskorým uplatnením svojho nároku na súde zaviniť svoju neúspešnosť. Žalovaná sa v priebehu celého konania len bránila, pričom vznesenie námietky premlčania je súčasťou riadnej procesnej obrany žalovanej strany sporu (legitímny prostriedok procesnej obrany). Preto dovolací súd dospel k záveru, že by nebolo spravodlivé, aby trovy konania znášala žalovaná.

38. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalovaná bola v dovolacom konaní plne úspešná, dovolací súd jej proti neúspešnému dovolateľovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Vo vzťahu k návrhu žalobcu, aby mu dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania, je potrebné uviesť, že takéto rozhodnutie o trovách by bolo možné iba v prípade procesného úspechu žalobcu. Vzhľadom na procesný neúspech žalobcu prichádzalo do úvahy jedine nepriznanie náhrady trov žiadnej zo strán z dôvodov hodných osobitného zreteľa (podľa § 257 CSP). K týmto dôvodom sa však už dovolací súd vyjadril vyššie a dospel k záveru, že neboli dané.

39. Posúdením návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1, ods. 2 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou najvyššieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považoval za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Vzhľadom na výsledok tohto konania ani nebol dôvod na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.